

ELŐFIZETÉS

HETI NYELVEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	240 Leu
Fél évre	120 Leu
Egy negyed évre	60 Leu
Egy hónapra	20 Leu

Hirdetések árasztás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csabai Egyesült Vas-
utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(közvetlen 25-ös szám).

TELEFON-SZÁM 101.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, augusztus 31.

A Magyar Szövetség memoranduma

Mihelyt a magyar békeszerződés aláírása által formászerint is nyilvánvalóvá lett az a tény, hogy Magyarország keleti része román szuverenitás alá kerül, az ezen területen lakó magyarság kebelében azonnal mozgalom indult meg. Aból a célból, hogy a romániai magyarságot egy szervezett egységbe foglalja kisebbségi érdekeinek biztosítására.

A magyarságnak ezt a szervezkedését általános megalapozás fogadta nemcsak a magyarság részéről, hanem a román politika tágabb látókörű vezetői részéről is, akik a szervezkedés ilyen alakját helyesnek találták abból az okból is, hogy ilyen módon megállapíthatóan megállapítást fog nyerni, hogy kik azok, akik a magyarságnak az új államkorrekciók között kölcsönös megnyugvást keltő módon való elhelyezéséről tárgyalni jogosultak.

Ezekből az okokból indult meg a munkálat a magyarságnak, mint közjogi léttel bíró nemzeti kisebbségnek megszervezésére. Kifejezetten hangsúlyoztuk azonban a hangsúlyoztuk ma is, hogy ezt a képviselést, ezt a védelmet a román állam keretei között, annak törvényeihez alkalmazkodva kívántuk

és kívánjuk elérni. Nem vezetett tehát és nem vezet ma sem irreducibilis érzés. A megszállás kezdete óta a legizgalmasabb napok alatt sem történt a magyarság részéről semmi olyan rendezavarás, melyet irreducibilisnak lehetne minősíteni. Ennek legteljesebb bizonyítéka az, hogy az a nemzeti ösztönös irreducibilis percek csapongó kivétel nélkül felmentéssel végződtek. A magyarság nyugodt méltósággal vitelte nagy nemzeti gyászát s ma már elfogadja azt a helyzetet, melyet a békeszerződések részére jogi helyzetű tettek és minden erejével igyekezik az új viszonyok közé oly módon elhelyezkedni, amely kölcsönös megnyugvást és bizalmat teremteni alkalmas. Nem akarunk államot alkotni az államban, hiszen céljaink, amelyek lényege az egyenlő tartalmú állampolgári jogot és a hatósági elbírás egyenlő módját biztosítani a magyarság részére is, olyanok, amelyeknek megvalósítása elsősorban az államnak érdeke. Ha tehát ebben a munkában egy felelős testület az állam hatalomnak segítségére kíván lenni, tulajdonképpen eszköze annak a jogállam megteremtésében.

Hogy nemzeti kisebbségünket képviselő szervezetünk, a Magyar

Szöv. célja csakugyan az, amit a fentebb előadottakban megjelöltünk, e tekintetben utalnunk kell arra, hogy a legutóbbi időben a Magyar Szövetség felkérte a magyar egyházak vezetőit, hogy a magyar iskolák végzett ifjúságát a román állami egyetemre való beiratkozásra utasítsa. Ugy véljük, hogy ez a kérés nem igazolja az irreducibilis vádját, sőt meggyőző bizonyítéka annak a fel fogásnak, mely a Magyar Szövetséget a magyarságot érdeklő ügyek intézésénél vezeti.

A Magyar Szövetség elnöksége ez év február havában Hortopán v. kisebbségi államtitkár úrral Melles Péter kolozsvári prefektus ur jelenlétében megbeszéléseket folytatott, mely alkalommal megjelölt tettek szervezeti szabályainak azon pontjai, melyeknek módosítását a kormányhatalom képviselői szívesnek látták. Most elkészített alapszabályaink e megbeszélések tartalmát honorálták is, azonban attól az alapvető gondolatától, hogy a békealkotmányok és a párisi kisebbségi külön konvenció alapján jogunk van, mint nemzeti kisebbségnek alkotni meg egységes és képviselést jogosult szervezetünket, el nem térhetünk. Nem mondhatunk le kisebbségi szervezetünk megalkotásáról, nem adhatjuk fel

ehez való jogunkat, de ismételt hangsúlyozzuk felelősségünk teljes tudatában, hogy szervezetünk nem akar állam lenni az államban, nem akar az államtól eltérő célokat szolgálni. Ellenkezőleg: a magyarság megnyugtató elhelyezésének s így a román állam konszolidációjának kíván eszköze lenni.

Ezen ezért az a haszonteljes kérésünk, hogy ne a fennálló és erre az egészen újkeletű és tartalmu jogviszonyra nem is alkalmazható jogszabályok alapján méltótlanságnak dőnteni szervezeti szabályaink jóváhagyásáról, hanem államférfiai bölcsességgel mérlegelve az adott helyzetet méltótlanságnak megadná a magyar nemzeti kisebbségnek államjogilag is azt a szervezetet, melyhez való joga az előadottak alapján nyilvánvaló, és amelyhez ez év augusztus 6-án tartott közgyűlésen a romániai magyarság teljes egyértelműséggel ragaszkodott. Annyival is inkább kell kérnünk ezt, mert a Magyar Szövetség szervezetének ez a formája oly mélyen belevésődött a romániai magyarság összességének lelkébe, hogy megszüntetése indokolatlan nagy elkeseredést váltana ki. Hiszünk azonban, hogy a kormány tárgyilagos és pártatlan bölcsessége meg fogja adni a magyarságnak

Repülés motor nélkül.

(Budapestben is kísérleteznek.)

BUDAPEST. A hannoveri műegyetem Hentzen nevű diákjának pesti kollégái, a pesti műegyetemi hallgatók még a télen összeálltak és elhatározták, hogy a külföldi kísérletezések után idehaza ők is megkezdik a repülést — motornélküli repülőgépeken. Hentzen hannoveri műegyetemi hallgató a mostani 11000 m motornélküli repülőversenyen két óra 10 percig volt a levegőben, 200 méter magasságra szállt fel, eleinte szép egyenes köröket írt le gépével, majd másfélóra elteltével 10 kilométeres egyenes repülés után leszállt a földre. Világrekordját másnap még egy órával megjavította. Hentzen magyar kollégái, a pesti műegyetemi hallgatók még nem tartanak ott, hogy a gépeiket üzembe helyezhessék. A gépek csak épülnek készülődnek, e pillanatban hármát is gyártanak egyszerre, egyet maguk a diákok a műegyetemen, egyet Vácott a Hirmann-féle gyárban, a harmadik pedig az Erőszék-gyárban készül.

A diákok iparkodását támogatja a kereskedelemügyi miniszterium légiforgalmi osztálya és a Magyar Általános Gépgyár is. Az építkezés gyorsan halad és szeptember elején megkezdődnek az első szárnypróbálgatások. A kereskedelemügyi miniszterium megbízásából Mayer József légiforgalmi főfelügyelő Clermontban van, mint hivatalos kiküldött. Vele van Lampis Árpád is, aki magával vitte azoknak a magyar konstrukciónak a terveit, amelyeket a pesti egyetemi hallgatók itthon elkészítettek. A légiforgalmi osztály megkapta az értesítést, hogy odakint a magyar motornélküli repülőgépek tervét általános feltűnést keltették és nagy sikert arattak. A Clermonti verseny mindenestre döntő hatást gyakorolt a magyar motornélküli repülés fejlődésére. A műegyetemi diákok között nagy lelkesedés és az ambíció, az összes szakértők a legnagyobb siker reményében várják a közeli eredményeket.

A motornélküli repülőgépek alakra nézve rendkívül sokféleké, de nagyjában mind hasonlóan

a rendes motoros aeroplanokhoz. Két szárnyuk van: a szárny lehet egy- vagy kétfedeles. A Clermont-ferrandi versenyen több gépnek galamb- és karvalyalakja volt. A repülésnél rendkívül sok függ az egyéni ügyességtől és gyakorlattól, de a legelső követelmény a kedvező szél. A repülés processzusa az emelkedések és alábszikkások sorozatából áll. Indulásnál a repülő vagy egy domboldallal fut lefelé, vagy, ha sik területről történik a felszállás, kötélen huzatja a gépet szembe a széllel. A felszállás nehéz, de nem boszorkánymesterség. És nem megtanulhatatlan az egyensúlyozás sem. Szakértők állítása szerint egészen olyan, mint a bicikli egyensúlyozása és kormányzása. Az a lendület, amelyet a dombról való lefutás ad, valóságban „rácsusztatja” a gépet a szembefutó szélre és a pilóta, ha elég ügyes és erős, a szárnyak síkjának igen csekély változásával egyre magasabba juthat. Mikor a lendítő impulzus megszűnik, a gép egy pillanatra megáll. A pilóta most a gép orrát kissé előre és lefelé fordítja és nagy ívben ereszked.

ni kezd. A föld vonzása következtében esése egyre gyorsul, úgy, hogy a „légi domb”-ról való leszállás lendülete új energiává válik, amely az orrával megint fölfelé fordított gépet újból magasba lendíti. Ezt a manővert az angolok tréfásan „légi rúdizás”-nak nevezték el, mindaddig folytatni kell, amíg a pilóta le nem akar szállani. Annak az idejét, hogy mennyi időt lehet a levegőben tölteni, a repülő fizikai ereje és a szél szabja meg. A két repülő-rekorder, Martens és Hentzen különbözőképpen nyilatkoztak a repülés fizikai követelményeiről. Martens már egy óra repülés után rendkívül kifáradt, de Hentzen határozottan állítja, hogy még órák hosszat bírta volna erővel.

A motornélküli gépek sikere megoldotta a repülés nagy problémáját. A pilóta most már nem egyszerűen til egy repülőkésszüléken, hanem ő maga repül: az ember repül kezével irányított szerzők segítségével. Más kérdés, hogy az újfajta repülőgép tudja-e helyettesíteni az eddigi használt motoros aeroplanokat. A szakér-

ezt a szervezetet és a magyar nemzeti kisebbségnek, mint közjogi személyiséggel bíró jogalanyak létét az új alkotmányban biztosítani fogja.

Végül egy nagyjelentőségű elterjesztésünk van.

A változott viszonyok folytán elkerülhetetlenné vált a román alkotmány gyökeres átdolgozása. Ez a munkálat már folyik, anélkül azonban, hogy a magyarság abban számaránya s erkölcsi és kulturális súlya szerint részt vehetne. A kérdés oly nagyjelentőségű, hogy annak előkészítését csupán parlamenti bizottság kezében hagyani nem célszerű. Szükséges, hogy a nyugati kulturálatlanok szokásának megfelelően a különböző szakhoz tartozó kérdések megoldásának legteljesebb és leghaladottabb irányu megoldására a parlamenten kívül álló szakértők is vonassanak be a tervezet elkészítésére. Mi ezt a közreműködésünket a legteljesebb készséggel megajánljuk és kérjük ebbe a munkába legnagyobb gondot és lelkiismerettel, kiváló szakembereink útján való bevonásunkat. Azt hisszük, hogy ezzel komoly és értékes szolgáltatást fogunk tenni a román államnak.

Abban a reményben, hogy a román kir. kormány bölcsesége úgy a Magyar Szövetség szervezeti szabályzatának jóváhagyása és működésének engedélyezése által, mint az alkotmány előkészítésébe való bevonásunk által az állam konszolidációját és a béke művének befejezését elő fogja segíteni, vagyunk mély tisztelettel: *Dr. Jósika Sámuel* s. k. elnök, *Dr. Naldczy István* s. k. titkár.

Sassu miniszter Aradon.

(Kereskedők és iparosok küldöttsége a miniszter előtt.)

Sassu ipari és kereskedelemügyi miniszter Herkulesfürdőről ma éjjel két óra előtt Aradra érkezett. Szalonkocsiját a timisoarai (temesvári) vonat hozta Aradra. A miniszter szalonkocsijában töltötte az éjszakát. Társaságában felesége, Boierin, regátbeli képviselő a feleségével és a timisoarai kereskedelmi felügyelő voltak. Reggel autóval meglátogatta a város nagyobb gyárüzemeit. Előbb a Neuman malomműveket, majd az Astra-gyárat látogatta meg. Itt értesült a miniszter arról, hogy a munkásokkal a sztrájk ügyében folytatott tárgyalások már a meg egyezés küszöbén állanak. A miniszter akkor kijelentette, hogyha a megegyezés sikerül, akkor elmarad a gyár üzemének militarizálása.

Délelőtt 11 órakor a kereskedelmi és iparkamarát látogatta meg, ahol *Bolgár Lajos* titkár üdvözlő beszéde után Sassu miniszter tartalmas előadásban fejtette ki erdélyi útjának Aradra vonatkozó célját. Amit Timisoaran és Aradon látott, az büszkeséggel tölti el, mert közvetlenül meggyőződhetett, hogy Aradvidéke és a Bánát a kereskedelem, de első sorban az igazi kulturális fejlődés terén valódi gyöngy és reprezentánsai Romániának. Ezt a magas fejlettséget a miniszter a Kormányval egyetértőleg nemcsak védeni, de minden tehetségeivel fokozni akarja.

A miniszter lendületes szavai után *Tömör Jenő* az Andrányi cég társfőnöke a Kereskedők Körének elnöke arra kérte a minisztert, hogy a könnyebb és gyorsabb vagonbeszerzést tegye lehetővé s a vámkezelés terén is gyorsítsa az eljárást. Arra is kéri a minisztert, teremtsen lehetőséget, hogy Arad-Bucurestivel köz-

vetlen telefonösszeköttetést nyerhessen s a kikötővárosokkal a vasúti összeköttetést is könnyítse meg. Végül *Tömör* a miniszter útján arra a különös tünetre is felhívja a kormány figyelmét, hogy Bucurestiben a leu valuta jegyzése sokkal alacsonyabb, mint a külföldi tőzsdéken. A leu értékének belföldi devalválása is hozzájárul az ország belső pénzügyi viszonyainak megrontásához. Kéri a minisztert, hasson oda, hogy a bucarestii valuta jegyzés összehangba jusson a newyorki, párisi tényleges jegyzéssel. *Reinhardt Gyula* butorgyáros az iparosok sérelmét sorolja fel. *Adám György* a Viktoria takarékpénztár igazgatója a Budapesten levő letétek hazaszállítása érdekében emelt szót s elpanaszolja, hogy a bankoktól mindenütt levonták a korona beváltásakor az (1000) ezer koronán felül beváltott összegek után kiszabott 5 százalékos, holott a bankok beváltott összegek kis betevők pénzéből gyűlt egybe. S a bankok e kis betevők pénze után is elszenveték a beváltási jutalékot.

A miniszter a kíséretében megjelent timisoarai kereskedelmi felügyelőt felhívta, hogy az elhangzott sérelmeket és panaszokat foglalja jelentésbe. Megígéri, hogy a maga részéről minden lehetőt megtesz az orvoslásra. A miniszter társaságával együtt a Központi étteremben ebédelt és délután fél háromkor a timisoarai vonattal Herkulesfürdőre utazott.

Hozzászólás

a strandolás problémáihoz

Igen tisztelt Szerkesztőség! Nekem a strandolás igen kedves szórakozásom és azt hiszem, hogy minden fiatal hölgynek az, akinek alkalma van rá. Én nem találok semmi rosszat abban, hogy a nyári forróság előtt a Maros hűs hullámaiban keressünk enyhülést és egy-két órára elfelejtve but-bánatot, igazán kellemesen elszórakozzunk. Hogy ki miként szórakozik, azt mindenkinek saját egyéni ízlésére kell bízni, ahhoz senkinek semmi köze. Megengedem, hogy a legtöbb elválásnak hűtlenség, vagy család az indító oka, de azt már nem, hogy a strandon kezdődnek a dolgok, mert hisz akkor színházba sem volna szabad járnunk, mert oda is dekoltálva járnak a hölgyek és ott is lehet flörtölni és általában mindenütt, ahol nő és férfi együtt van. Az igen tisztelt kisasszony nem szeretné talán a világ forgását is megváltoztatni, mert az is más körülmények között forog, mint akkor, amikor a bemutatkozásnál a fiatal lányok elpirultak. Az is régi közmondás, hogy a „Legerényesebb nők azok közül kerülnek ki, akik az ördögnek sem kellene.” Csak azért is fogok strandolni s csak azt sajnálom, hogy az időnek „befellegett”, de megsegít a jó Isten és ismét eljön az áldást hozó tavasz és nyár, mikor újra lubickolhatunk a kedves, drága Marosban. Tisztelettel: egy XX. századbeli leány.

Bratianu és Bethlen.

(Hamis hír a dornavatrai találkozásról.)

BUDAPEST. Legutóbb román lapok közlései nyomán hírek kerültek forgalomba, hogy gróf *Bethlen* István miniszterelnök vasárnap Dornavatra járt és ott a román-magyar ügyben *Bratianu* román miniszterelnökkel tárgyalásokat folytatott. Illetékes helyen kijelentették, hogy ezek a hírek teljesen légből kapottak és minden alapot nélkülöznek. Gróf *Bethlen* miniszterelnök a vasárnapot családja körében a Balatonnál töltötte és hétfőn már Budapestre érkezett, tehát nem járt Dornavatra és egyetlen román politikkussal sem tárgyalt.

GENF. A népszövetség tanácsa holnap tart ülést, amelynek napirendjén a magyar határrendezés és az osztrák pénzügyi krízis szerepel. A kisantant államai val szemben Olaszország érélyesen támogatni fogja Magyarországot felvételét a népszövetségbe.

Németország

moratoriumot kap.

(Amerika az ellenőrző bizottságban.)

BERLIN. Elterjedt hírek szerint Németország elfogadja a jóvátételi bizottság feltételeit, ha az ellenőrzés kérdésében a bizottság közeledik *Wirth* kancellár Berlinben kifejtett álláspontjához.

PARIS. A jóvátételi bizottság tegnap esti hivatalos ülése után a franciáknak is az a véleménye, hogy Németország kilencven százalék valószínűség szerint megkapja a moratoriumot. Valószínű, hogy Németország pénzügyi és gazdasági ellenőrzésébe bevonják Amerikát is, hogy a német kívánságoknak részben eleget tegyenek. Ez a bevonásnak az a jele, hogy az Egyesült Államok kiküldöttje tegnap megjelent a jóvátételi bizottság ülésén.

PARIS. A jóvátételi bizottság mai ülésén fog foglalkozni Németország ellenjavaslatával. Általános az a vélemény, hogy sikerülni fog a nehézségeket elhárítani, ha Németország elfogadja a franciák által javasolt garanciákat. S ha ez nem következik be, akkor Franciaország szabad kezét nyer. (Rador.)

PARIS. A Temps írja: Eddig nem sikerült végleges megoldást találni, de remény van a megállapodásra.

Szükséges hogy szigorúan ellenőrizzék a német pénzügyeket és hosszú lejáratú moratoriumot adjanak a németeknek, mert különben nem jönnek rendbe Németország pénzügyei. Az Intrausgent írja: Az Astoriában mindenki optimista, mert tisztában vannak azzal, hogy a márka további esése milyen komoly eseményeket vonhat maga után. Az ettől való félelem lényegesen befolyásolja a jóvátételi bizottság döntését.

RÓMA. Olasz politikai körökben nem biznak a feltétlen megegyezésben. Az olaszok nem hajlandók a túlzott francia követelésekhez hozzájárulni.

tők általában azt hiszik, hogy a jövő aeroplanja a kettő egyesítéséből fog állani. *Marsch* ezredes, az angol léghajózási társaság titkára kijelentette, hogy véleménye szerint ezentúl kisebb és gyöngébb motorokkal is ugyan olyan gyorsasággal lehet majd repülni, mint a mostani nagy és erős gépekkel. *Instone*, az Instone Air Line vezetője ugy nyilatkozott, hogy Hentzen bravurosa tette forradalmat jelent a repülés történetében. Különös fontossága abban rejlik, hogy jelentékenyen növelte tudásunkat a levegő és a légáramlatok segítő munkáját illetően. Nemsokára az új tapasztalatok alaján fogják konstruálni a motoros repülőgépek szárnyait.

Angliában nagy lelkesedéssel fogadták a németek rekordrepülését. Általános a hiedelem, hogy kiszámíthatatlan jelentőségű lehetőségek előtt állunk. Az angolok, mint sportszerető nép, máris azt tárgyalgatják, hogy milyen lesz a jövő sportja. Azt hiszem, — írja *C. G. Grey*, az Aeroplane szerkesztője — hogy a repülés csakhamar olyan általános lesz, mint ma a csónakázás. Nem fogunk ugyan az olcsón előállítható motor nélküli gépeken egyik városból a másikba repülni, mert

ezt a szél nagyon könnyen megakadályozhatja, de máris szinte látom magam előtt az új tengeri fürdőket, ahol a nyaraló fiatalok épp oly vidáman rögzlik a levegőben, mint amilyen örömmel ma a tenger habjait szeli.

A motor nélküli repülőgépek iránt mutatkozó általános érdeklődés hatása alatt a Daily Mail a Royal Aero Club útján 1000 font sterlinget ajánlott fel annak a pilótának a megjutalmazására, aki a szeptemberben Angliában tartandó motor nélküli repülőversenyen a legjobb eredményt éri el. Az 1000 angol fontot, ami körülbelül 8—10 millió magyar koronának felel meg, nemzetiségre való tekintet nélkül az a pilóta nyeri, aki a versenytérrel felszállva, majd ugyanoda visszaverszkezdve a legtovább marad a levegőben, feltéve, hogy a leghosszabb repülés ideje nem lesz 39 percnél kevesebb. A verseny szeptember 23-án vagy 30-án kezdődik. Hollandiában is nagy érdeklődéssel néznek a repülőtechnika fejlődése elé és *Fokker* repülőgépkonstruktor 1000 hollandi forintot, körülbelül harmadfél millió magyar koronát tűzött ki egy jövő évben tartandó motor nélküli verseny első díjára.

A lisztkérdés szabályozása. Marcus Mihály dr. prefektus ma tárgyalást folytatott az Aradon tartozkodó kereskedelemügyi miniszterrel a legutóbb kiadott lisztrendelet végrehajtása tárgyában. A prefektus előterjesztései alapján Süssi miniszter engedélyezte, hogy a kenyér árak a megyei bizottság által történendő megállapításáig a régi árak maradjanak, de szigorú ragaszkodást kíván a rendeletnek ahhoz a pontjaihoz, amelyek a liszt-árak arányát állapítják meg a malmok részére.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség aradi csoportja vasárnap délelőtt 10 órakor tartja a Fehér Kereszt szálló nagytermében alakuló közgyűlést. Itt egyúttal azokat a delegátusokat is meg fogják választani, akik az aradi cionistákat a szeptember 11—13-án Aradon megtartandó országos cionista konferencián képviselni fogják.

A forgalmi adó befizetése. A pénzügyigazgatóság közli: A szeptember havi forgalmi adó befizetés sorrendje a következő: Szeptember 2-án A., 3-án B., 5-én C., D., 6-án E., 7-én F., G., 9-én H., 12-én I., J., 13-án K., 14-én L., 15-én M., 16-án N., O., 18-án P., 19-én R., 20-án S., 22-én T., U., 23-án V., W., Z. és végül 25. és 26-án a részvénytársaságok kerülnek sorra. Figyelmeztetjük a feleket, hogy a sorrendet pontosan tartásuk be, mert ellenes esetben meglesznek bírságotva.

A nem vizsgázott fogtechnikusok országos kongresszusát szeptember harmadikán délelőtt 10 órakor tartják meg Aradon a városbáza nagytermében.

Atulalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank (Minorita-templommal szemben.)

Figyelmeztetés! Jóakarattalag figyelmeztetünk mindenkit, hogy jól jegyezze meg magának a szeptember 3-iki dátumot, mert akkor lesz a magánisztitviselők és kereskedelmi alkalmazottak nagy szüreti mulatsága a Baross-parkban, amely d. u. kétfélórán kezdődik és aztán reggelig a következő attrakciókkal szórakoztatja a közönséget: Szüret: szőlőbepás. Nagy kabaré az aradi magyar színház tagjainak részvételével. Szüreti csárda, tombola, cukrászda, amerikai házasság hölgyek, urak és gyermekek számára, ropant értékes nyerepméltványokkal és stb. A zenét katonazené, Almay Laci, stb. szolgáltatják, de részt vesz a mulatságon a Gutenberg-dalkör is. Az este folyamán a kioszk tánctermében reggelig tartó tánc lesz. Mindenki igyekezzék a programjába venni ezt a nagyszerű szórakozásokra szolgáló alkalmat.

Beírás. Az aradi állami felső kereskedelmi iskolába a beírások szeptember 1—14-ig bezárolag tartanak. Délelőtt 9—11-ig, az intézet saját épületében, földszint balra. A javító- és magánvizsgálatok szeptember 15—20-ig lesznek, a tanév megnyitása szeptember 21-én. A most a magyarral párhuzamosan megnyitott román tantervű első osztályba és az internátusba a felvételek ugyanakkor és ugyanott lesznek. Az igazgatóság.

AAC—AIE. bajnoki footballmérkőzés szeptember 3-án, kezdete fél 6 órakor AAC. Török Csaborné pályán, előzőleg Harkules—AAC. II. Válasz vándorútkérdés.

Aradmegyei földbirtokos, mint regényhős

(Farkas Pál „Strigoniusa” — 616 alak.)

Egy évvel ezelőtt egy a budapesti, mint a romániai magyar sajtót is befárta a hír, hogy Farkas Pál író Budapesten meghalt. Farkas Pál több színdarabot és regényt írt s könyvet közölt a legnagyobb sikert „Strigonius” a regényével aratta, mely 1920-ban jelent meg, de a kiadás jogát Singeréktől ugyancsak valamennyi nevesebb könyvkiadó cég megszerezte. Strigonius, a könyv regényhőse egy rendkívül intelligenciájú fiatal ember, akinek ősei révén, két híres perzsa magusok között nevelkedtek, az a rendkívül tulajdonsága volt, hogy a jelenből majdnem hátszál pontossággal a jövőre tudott következtetni, mert szerinte minden esemény az idő téréfogatában már megvan, csak láthatatlan. Strigonius (és ezt Farkas Pál a regényben meg is magyarázza) eme rendkívül érzékét a Marcozi Készülékkel hasonlítja össze.

A regényben Farkas Pál Strigoniusot élő és létező személynek írja, ki valahol messze Obudán bol-

gár kertészettel foglalkozik. Nem tudni azonban, hogy Farkas Pál ezt maga is tényleg hiszi-e illetve, a regény adatait közvetlenül Strigoniustól kaptare vagy sem, de tény az, mint most kipattant a hír, hogy Strigonius igenis létező személy, mert Kelemen Viktor néven a társadalomban jelentős szerepet foglalt el, Aradmegyében nagyobb birtoka s Timisoarai az Erzsébet városban egy hatalmas ház birtokos tulajdonosa. Strigonius Kelemen név alatt író is ismeretes s az a hír tartotta magát a múlt éven Budapesten, hogy Farkas Pál halála szoros összefüggésben van Strigonius című regényével. — Ugyanis Kelemen, amikor titkát megismertette Farkassal, kérte, hogy ne írja meg, mert könnyen életét veszélyeztetné vele. Itt jegyezzük meg, hogy a „Strigonius” francia nyelven is megjelent és a fordító szintén hamarosan meghalt. Természetesen ezen hírek ellenőrizhetetlenek s csupán az érdeklődés kedvéért jegyeztük meg.

Bezárattak egy aradi ügyvétséget. Az aradi állambiztonsági hivatalhoz ma rendelet érkezett a biztonsági vezérigazgatóságától, amely az Aradon működő Agentura romaneasca bezárását rendelte el. A biztonsági detektívjei ma megjelentek a Bul. Regele Ferdinand (Boros Bényi) 17. szám alatt levő ügyvétségi irodájában és foganatosították a vezérigazgatóság rendelkezését.

Felismerék Szamuely segédjét. Budapest. A Ferenciek-terén ma délelőtt egy kalocsai földbirtokos felismert egy. Vajda Bertalan nevű kommunisztát, aki annak idején Kalocsán nagy szerepet játszott, s memyiben Szamuely gazdálkodásában segédkezett. A földbirtokos a felismert kommunisztát át akarta adni a rendőrnök, Vajda azonban futni kezdett és a tér 3. számú házába menekült, lefutott az emeletre és leugrott egy fabódé tetéjére. Őközlőnek nem sikerült Vajdát elfogni, mert a bódé tetéről ismeretlen helyre menekült. A nyomozó megállapította, hogy Vajdának ugyanabban a házban nyolcszobás lakása van és a szobákat albérelte adta ki. A rendőrség folytatja a nyomozást az eltűnt kommunista kézrekerítésére.

Aradról kitoloncolt német diákok. Két német diákot kísért át ma délelőtt az aradi rendőrség a határon. A diákok 15 napot töltöttek a rendőrség fogdáiban mert utlevél nélkül jöttek Romániába. A fiatal emberek Berlimből indultak el viládkörűl utra minden irat és pénz nélkül. Gyakor minden akadály nélkül sikerült eljutniuk a román határhoz, ahol elfogták őket. A kalandvágyó diákokat a magyar hatóságoknak adják át, amelyek Németországba továbbbírták őket.

Utlevéleket 45 lefért 3 nap alatt visumozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger cipőüzlet ióter és Weisz Dávid nagykereskedése. Str. Marasesti (Kassuth a.)

Érdekes birtokeladás. Oról Serényi János temesmegyei földbirtokos Bukovecen levő, a földosztás után fennmaradt 530 holdas birtokát, ősi kastélyát és a hozzá tartozó hatalmas parkot eladta Bacilla Sándor volt covasinti szőlőbirtokosnak. A vételár kétfélmillió 900 ezer lei volt.

Országos atletikai verseny. Szeptember 8-án rendezik az AAC. hagyományos őszi atletikai versenyt, melynek keretében több vándorútk, 30 km. országúti gyaloglás, magasugró csapatverseny és egyesültek közötti stafétafutás kerül előtérbe. A versenyen az ország valamennyi neves egyesülete részt vesz, ami a küzdelmek értékét növeli. Az országos bajnokok közül Steinfeld, Schwellengraber, Vajna, Pál Jenő, Bukowinszky indulása bizonyos; mellettük a chujai Dávid, az új díscsodáló leonora, a KAC., TAC., Zsilvölgye, Kinizsi, Univerzitaia teljes gárdával szerepelnek.

Arany, ezüstért magas árt fizet Reiner József, Lufieranus templom mchall.

Lelelt a budapesti pincérek sztrájkja. Budapest. A pincérek sztrájkja ma befejeződött. A sztrájkolók vezetői kijelentették, hogy lemondanak a követeléseikről, a munkaadók viszont ígéretet tettek, hogy a viszonyokhoz képest béremelés adnak a pincéreknek. Vasárnap reggel már ismét rendben folyt a közszolgálat a kávéházakban és vendéglőkben.

Iskolai hír. A „Josi Vulcan” román tantervű állami középiskolában a beiratásokat szeptember hó 1., 2. és 4-én tartják meg. Ugyanezen napok délutánjain tartják meg a rendes tanulók javítóvizsgálatait is. Beiratási- és tandíj 100 lei. A magántanulók vizsgálatai, valamint ezek javítóvizsgálatai szeptember 15—20. között tartatnak meg.

Poloskairást vállal Lovas István, Str. Oltos (Alsó a.) 30a.

Bakács Miksa női divatterem tulajdonos ezúton adja nagybecsű megrendelőinek tudomására, hogy az őszi divat tanulmányozása végett külföldre utazott és amiatt női divatterme szept. 11-ig zárva van.

LEGUJABB.

Jugoszlávia mozgósít.
(Nagy izgalom Bécsben és Prágában.)

Budapest. A Magyar Hirlap bécsi tudósítójától arról értesül, hogy Jugoszláviában már mozgósítanak és Olaszországnak Ausztriával való esetleges műlóját háborusoknak tekintik. Rómában is nyilván így fogják fel a helyzetet. A tegnapi minisztertanácsban hosszúságos megbeszélés folyt Torelli hadügyminiszterrel a katonai helyzetről. Az úrno megteremtése csak idők kérdése, mert Olaszország meg akarja hozni a szükséges áldozatokat. Ennek a szándéknak úgy látszik egy hetvenmillió lírás kölcsön az előjele. Párisból és Rómából olyan hírek érkeznek, hogy az antant nemzetközi csapatokkal akarja megszállni Ausztriát, hogy ezáltal megakadályozza az esetleges zavargásokat. Szó van nemzetközi csendőrség szervezéséről is.

Róma. A szövetséges csapatok készen állnak Ausztria egy részének megszállására. Az olasz hadügyminiszternek olyan jelentések érkeztek, hogy az olasz határ mentén irreguláris jugoszláv katonák tüntek fel. Az olasz kormány em igazsággal szemben nyugodtan viselkedik. Facta és a hadügyminiszter előterjesztéséhez a király hozzájárult.

Prága. A lapok legutóbbi tárgyalják az eseményeket. A sorokból kiolvasható, hogy a szerbstül húzott nagy belsőellenes mozgalmak.

Budapest. A közpártok események miatt a jövő héten összeül a nemzetgyűlés. Külügyi bizottsága.

Bécs. Tegnap és ma nyugtalanító hírek terjedtek el a katonai és Olaszország katonai koncentrációjáról. Ezeket a híreket az Európa minden részéről érkező helyettes üzenetek támasztják megerősítésként. A kormány ezzel szemben egy tődsz, hogy Bécs ellenében minden országos beavatkozásnak és Olaszország sem akar az osztrák kérdés miatt közbeavatkozási lépéseket tenni.

Berlinben nem bíznak.

Berlin. Örtást ingalommal várják a jövőtől bizottság döntését. A tegnapi optikázmas ásbőlhiagyott. A pártok kedvesen lapjelentésekkel szemben attól tartanak, hogy a francia kormány színdog hosszabb moratóriumot engedélyez, de oly feltételekkel, amelyekket Németország kénytelen lesz elfogadni, hogy hnyódom Németország viselte az ötkamat. Németország sohasem megy bele abba, hogy pénzügyeit Franciaország ellenőrizza.

Utlevelekre vizumot 55.— Lelért legpontosabban leggyorsabban a „Kelet” hirlapiroda szerez

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

MINDENES FÓZÓNO és egy nevelő nő egy gyermek mellé keresetk. Cim a kiadóban. 4016

JÓHAZBÓL való intelligens nő tanulói felvételt, csakis középiskolát végzett jelentkezők Erdős Pál főzárkereskedő cégnél, Arad, Piata Avram Ianou 8. 8985

JÓ IRÁSU írónak gyakornok azonnal felvételt Ehszfeld főzárkereskedésben. 4019

FOGTECHNIKUS tanulónak felvételt fiú vagy lány. Cim a kiadóhivatalban. 12540

MINDENES szakácsné jó fizetéssel, azonnal felvételt Braun-malomban, Nisalea-nova, Ujmiklakán. 4028

FOGORVOSI műtőrebben végző nő szobaleány azonnal felvételt. Jelentkezni Bulevardul Regala Ferdinand 2. II. emelet. 4030

FÉSÜLNI házhoz ajánlok Rózné, Str. Matheu (Forray-utca) 4. 4031

KISASSZONY keresetk 4 éves és melé vidékre, házimunkát is kell végezni. Cim a kiadóban. 4028

PERFECT SZAKÁCSNÉ keresetk vt dékre, ki az összes egyéb házimunkát végzésére is vállalkozik jó javadalmazással 3 tagú családnak. Cim a kiadóhivatalban. 4029

HÁZVEZETŐNŐNEK, vagy gazdaszornynak ajánlok örvény asszony, esetleg anyahelyettesnek. Cim: Wallinger hirdetőjében. 12410

PÉNZBESZÉDŐI, rektárok, felügyelői vagy egyéb bizalmi állás betöltésére vállalkozik kaucióképes, szorgalmas, megbízható egyén. Cim Wallinger hirdetőjében. 12410

ÓNÁLLO, old. szabású felsőruhák készítését és mindennemű átalakításokat vállalja. Fenyevesyné, Str. Cozalmiceanu (Mikó Kelemen-utca) 13. 12410

TANULÓ FELVÉTELEK Wild Ferenc cukrászdában. 4086

VÉGBIZHATO szolgálati állásra keresetk, csakis hosszabb idejű bizonyítvánnyal rendelkezők. Royal-film Piata Avram Ianou (Szabadság-tér) 9. 11747

INTELLIGENSEBB NŐ 2 1/2 éves fiacskám mellé felvételt. Cim a kiadóhivatalban. 4087

HÁZMESTER, ki kőműves munkákhoz ért, felvételt. Cim a kiadóban. 4036

Vétel és eladás.

ALIG HASZNÁLT nagyon szép kötött kabát közép termetre, egy 37-es használt, fekete női magas cipő és egy használt fekete 15-16 éves fiúnak való kabát eladó. Str. Szt. George (Dezso-utca) 1a) Gellér. 300

TIZENKÉT személyes ezüst evőeszköz nagyon olcsón eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 12410

ZONGORA, rövid, keresztúros, jókarban levő, elköltözés miatt olcsón eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében. 12410

MINDENKINÉL TÖBBET FIZETÜNK képekért, bronz, márvány és porcellán figurákat, perzsa, szmirna, argamant-szőnyegeket, török kendőket, antik és modern burorokért, zongorákért, modern és antik dísz tárgyakért, japán vázákért, régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbelen régiségért. Szépművészeti Salon Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortutay-palota. 11911

!! UJ FATELEP !!

Előrangú száraz bükk és eserhasáb tűzifa előnyös árban kapható kicsinyben és vaggontételben, bármily mennyiségben a

LEMNARUL HERMANN SI COMP.

cégnél, Calea Saguna (Varjassy Lajos-u.) 68-70. sz.

!!! Kívánatra házhoz szállítjuk !!!

Uri magánház

6 szoba, előszoba, fürdőszoba, téli és nyári konyha (vizvezeték és villany) istálló, nagy pince, circa 500 [ ]-ól telekkel eladó

BETTELHEIM ingatlanforgalmi ügynök irodája, Piata Imparului Traian (Atina-tér) 2. szám, I. 4. 4034

BÉCSI NEMZETKÖZI ÁRUMINTAVÁSÁR

1922. szeptember 10-18.

kedvező bevásárlási alkalom románia kereskedői részére.

Műszaki-, ruházati-, fényüzési-, díszmű-, játékaru-, és papiripar legutolsó ujdonságai.

Építészeti mintavásár, ipar- és laképítészeti legmodernebb tervekkel és építészeti anyagokkal.

Mindennemű felvilágosítással szolgál Wiener Messe A. G. Wien VII. Messe Palast, valamint a t. b. képviselőt:

Arad: Kereskedelmi és Iparkamara.

Gárdos & Bornstein, Str. Eminescu 40. 3910

Bérbe vennék kisebb tanyás birtokot bárhol.

Hat holdon levő kucoricaszár eladó. Cim: WALLINGER hirdetőjében Str. Eminescu (Deák F.-u.) 10.

CSÁKY ARAD ÉS VESNÖK STRADA ROMA No. 1. (SZÉCHÉNYI-ÚT)

Béke minőségű márkás órák, ókszerok; vészkőcikkek; órajavítás, ókszerelés 12001

Aranyat, ezüstöt magas áron vesz.

Ha jutányos és pontosan elkészített munkát órák, egy korcsos fel

Bedő Lászlóné

hímző- és fehérnemű varrodáját

Arad str. Bratianu 15.

(volt Weitzer János-utca.) 8848

Használt ólom megvételre keresetk.

Rövidáru nagykereskedés részére egy utazó és egy ügyes segéd azonnali belépésre keresetk

Írásban ajánlat „RÖVIDÁRU” jellegre a kiadóhivatalba adandó be. 12641

1000 frankot havonta

könnyen kaphatók bármely foglalkozása hölgyek és urak könnyű munkával

hollandi cégnél

Kérjen miniat és tájékoztatást 50 korona bankjegy beküldése ellenében:

E. BOCK, WIEN, W., Gumpendorferstrasse No. 109/14. 3908

Eladók!

Str. Mocioni (Orczy-utca) 1. Str. Romul (Vilmos-utca) 2. Str. Mislac (Közép-utca) 6. és 10. Str. Episcopul D. Radu (Magyar-utca) 16. Str. Coanda (Borona-utca) 50. Str. Cosbuc (Wesselényi-utca) 13. számú házak, melyben 3-5 szobás lakások vannak, továbbá Moórán (Apattelek), Sirian (Világoson) gyönyörű fekvésű szőlők kőfalú, felszereléssel, idej terméssel. Bővebbet Wallinger-irodában Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 10. szám. 12411

HUSZEZER KÖNYV olcsó kiadására Kerpelnél Ugyanott tekercs-csomagoló 14 Lelért kilonként. 12681

FRISS HAL csütörtök reggeltől már kapható Luttwák-cégnél. 4033

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, figurákat, vázákat, szobrokat, japán és kínai dolgokat, antik burorokat, festmények, mindenféle ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, dísztárgyakat és egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique (Bulev. Regina Maria 20. Fischer Eliz-palota.) Ajánlati ajándékok das bevásárlást forrása. 11691

BŐY szép fehér spitz kutya 4 hónapos him eladó. Cim Kelet hirlapiroda. 12540

Ingatlan.

STRADA SFT. GEORGHE (Dezso-utca) 1a) számú ház olcsón eladó. Cim a kiadóban. 4002

SAROKHAZ sárgócsa eladó. Cim a kiadóban. 4018

Üzletek.

ELADÓ hengeremlom 40 Hp. szivógáz-motor hajtással, Minis (Ménese), Mikulita Péter és társa. 11746

Külömféle.

EZERJÓFŰ gyomoregész, pártatlan hatása szer gyomor és bébántalmak, étvágytalanság, hányinger, felfuvtottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógy szerár Aradon. 10831

COPYINGOFFICE leíró, sokszorosító, fordító iroda, diktáló szoba Schmotzer a Szegfűnél, Luther-utca. 3649

POLYO HÓ HUSZONKILENCEDIKEN a Piata Pestelor (Hal-tér) az állomásig elveszett 3 fénykép, megtalálójára sziveskedjék azokat a vasúti rendőrségnél 100 jutalom ellenében átadni. 4032

CRISAN Leon névre kiadott bérkocsi hajtási engedély elveszett. Becsületlen megtalálójára kérés, adja át a rendőrségnek. 11747

30 HP. 4 üléses luxus autó

alig használt, olcsón eladó. 12410

Bővebbet: Wallinger-irodában.

BRILLIÁNS arany és ezüst árukat **KÖVEKET**, magas áron veszok,

KUN, ókszerész. 12017

Mindenkit érdekel!

Román, francia, angol és német nyelvörök kezdők és haladók részére. (Irodalom és kereskedelmi levelezés. : Hölgyek, urak, valamint iskolák növendékei elsajátíthatnak valamely nyelvet helyesen és rövid 4-5, legfeljebb 6 hónap alatt praktikus, a magc szemében kiválóan könnyű módszer szerint

JEAN GOLDBERG

idegen nyelvek elismert jó tanára, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 9, II. em. 4021

Építkezéseket,

tervezéseket, és javításokat jutányos áron vállalok:

Virág Kálmán

építmester, Arad, Bet. Carol I. (Erzsébet-körút) 59. 8598